

slovanski narod gospodoval družmu. Gotovo noben narod v Avstriji bi ne bil bolj vesel take politike, kakor jo priporoča Mattuš, kakor mi. Ko bi se bili vsi avstrijski Slovani vedno ravnali po tem programu, bi njih stanje bilo ugodnejše, nego je v istini. Dosedaj je vsak slovanski narod tiral svojo politiko, ne meneč se, če njegova politika ugaja tudi drugim Slovanom in tako je bilo prav lahko mogoče, Nemcem ohraniti si gospodstvo nad Slovani.

Ogersko. — Umrl je ogerski trgovinski minister Baross. Pokojnik je bil pri Madjarih jako priljubljena oseba. Vse njegovo delovanje merilo na to, da pridobi Oggerski gospodarsko nezavisnost od Avstrije. Da doseže svoje namene, se je posluževal vseh mogočih sredstev. Naši državni polovici je skušal pri vsaki priki škodovati. Po železnicah je tako uredil tarife, da je naši trgovini otežkočil pot na Oggersko in na Balkan. Posebno si je prizadeval, da osnuje veliko obrtnijo na Oggerskem. Fabrikantom je dovoljeval velike ugodnosti.

Dalmacija. — Poslanci, kateri so izstopili iz hrvatskega dež. inozborskega kluba, osnovali so svoj klub. Program temu klubu bode delati za zjedinenje s Hrvatsko in pa za izključno hrvatski uradni jezik v vseh uradih. Poslednja zahteva je pač malo pretirana.

Italija. — Ministerska kriza, o kateri smo v zadnjem listu poročali, da zopet nastopa, je v istini nastala. Ministerstvo Rudini dobilo je v narodni zbornici formalno nezaupnico in podalo vsled tega svojo demisijo kralju, kateri jo je tudi vsprejel. Vzrok tej in ravno minoli ministerski krizi je nesoglasje glede pokritja velikih stroškov, katere nalagajo italijanskemu kraljestvu njega politiške zveze. Na krizo vplivala je torej trojna zveza, dokaz temu odstop italijanskega poslanika v Berlinu, grofa Taverne. Kakor pa trojna zveza ni bila brez vpliva na ministersko krizo, tako bo tudi rešitev te ministerske krize močno vplivala na veliko evropsko politiko, oziroma trodržavno zvezo. — Da bo kriza dolgo trajala in, da Rudini najbrže ne bo več predsednik, to je skoraj gotovo. Pogajanja mej vladnimi veljaki vrše se dan na dan, toda dozdej brez vspeha.

Sv. Oče izdeluje sedaj encikliko, katera se bode izdala povodom 400letnice odkritja Amerike po Krištofu Kolumbu. Enciklika namenjena je samo za škofove v Ameriki, Španiji in Italiji in povdarja velike zasluge Kolumbove za razširjanje krščanstva. Vprašanje glede proglašenja Krištofa Kolumba svetnikom, katero je pred nekaj časom sprožilo na stotine škofov, še ni zrelo in se pečajo ž njim v to poklicani vatikanski krogi.

Nemčija. — Govori in piše se veliko, da odstopi sedanjí ministerski predsednik grof Caprivi in da prevzame njegovo mesto državni kancelar grof Eulenburg. Ako se to vresniči, bode torej ministersko predsedništvo in državno kancelarstvo po kratkem prestanku zopet spojeno v eni osebi.

Vatikan in Francija. — Kakor že parkrat prej, izdal je sveti Oče tudi zdaj do francoskih kardinalov posebno encikliko, v kateri naglašá, da je treba brezpogojno pripoznati republiko kot državno obliko, došlo od Boga. Dalje označuje sv. Oče napade anarhistov kot posledico, da se je Francija odtujila krščanstvu in konečno protestuje proti temu, da so sveti stolici v Italiji odvzeli nje svobodo. Monarhiste je to pismo močno razburilo in monsignor D. Hulst, jeden vodij francoskih monarhistov je pri nekem banketu celo trdil in naglašal, da papeža v politiških rečeh ni slušati, temveč samo v verskih, kajti samo v teh je nezmotljiv.

Bolgarija. — Te dni vršila se je v Carigradu sodnijska obravnava proti obdolženim morilecem Vulkovičevim. Obtožena Merdjan in Kristo izpoznana sta krivima ter na smrt obsojena. Navm in Nikola Tufekčijev kot prouzročitelja umora obsojena sta pa in contumaciam na 15letno posilno delo.

Obrtnija.

Svinčnik doma in v šoli.

Nekdaj je bilo za navadnega človeka dovolj, ako je znal čitati, pisati in nekoliko računati. Ti trije predmetje so bili poglavitni in poleg krščanskega nauka jedini v začetnih naših šolah. A danes nam ne zadostujejo več; poleg njih je treba tudi v začetnem nauku jemati ozir na stroke, ki so postale v modernem času nekaka skupna potreba vsemu človeštvu. Med temi je pač v prvi vrsti risanje. Vsakdo, kdor se giblje po svetu, mora vsaj nekoliko vaje biti svinčniku in njegovi porabi. Risanje je postalo danes za izraz mislij isto tako potrebno, kakor jezik in pisava. Ne samó umetniki, arhitekti in inženerji, temveč tudi obrtniki, kupci, podjetniki, kmetovalci itd. pridejo dan za dnevom v položaj, da rabijo svinčnik in da se morajo pečati z umetnostjo, ki telesa predstavlja s črtami na ravni podlagi, to je z risanjem.

Kolikokrat se pripeti vsakemu človeku, da potrebuje ta ali oni predmet z določeno obliko in veličino! Časih napravlja novo pohištvo, naročuje ga iz daljnega mesta ali pa pri domačem obrtniku; drugič mora popravljati rabljene in pohabljenе objekte ter zamenjavati starino z novimi izdelki, kateri naj bodo v soglasji z ostalo opravo. Malokdaj imamo človeka pri roki, ki bi znal vse djati v red in nam vstreči v vsakem oziru. Le prevečkrat je treba pisariti po to ali ono v bližnje ali daljno mesto in tedaj se prične zadrega. Natančni popis zaželenega predmeta je jako težaven in le prerad postane nejasen. Zato pa prodajalec ne ve, kaj naj prav za prav pošlje in konečno smo nezadovoljni z naročeno stvarjo, ker ni tako izpadla, kakor smo si jo slikali v mislih. Vse drugače pa je, če smo jo tudi v istini naslikali. S priprostim svinčnikom smo naredili potrebnih črt na papir, kmalo je bila skica gotova in prodajalec ve natanko, kake so naše želje. Noben popis bi mu tega ne bil tako jasno razložil. A tudi z obrtnikom v domačem kraji dokaj ložje shajamo, ako znamo nekoliko risati. Ko rabimo novo omaro, novo mizo itd., se pomenimo s svinčnikom ž njim in s tem prihranimo dokaj potov, sitnostij in nerazporazmenja.

Kmetovalcu se zlomi pri tem ali onem stroji, recimo pri slamoreznici, pri stroji za mlatenje itd. kak del; naroči si ga lahko v mestu brez potov in sitnosti, ako ga zna narisati. Kedar treba popolniti in z novimi zameniti obrabljene dele, je nam svinčnik najboljši pomočnik in tolmač — in tako bi mogli naštetí premnogo slučajev, iz katerih je razvidno, kolike koristi in prijetnosti nam donaša znanje risanja.

A tudi z druge strani nam risanje donaša dokaj dobička, veselja in zabave. Kolikrat vidimo načrte te in ali one vrste! Razumeti jih more do dobra samo oni, ki se je sam pečal z risanjem. V vasi se na pr. zida nova cerkev. Mi se zanimamo za zgradbo, dajali smo sami leto in dan zdatnih prispevkov in ko pošlje stavbarski

mojster načrte, smo v veliki zadregi, ako se na risanje prav nič ne razumemo. Kdo ve, bode li zgradba lepa in primerna, bode-li denarja vredna, katerega smo s trdom in požrtvovalnostjo nabirali? Vseh teh dvomov in neprilik ne pozná oni, ki je sam več risanja. Jeden pogled na načrt ga pouči, česar mu je pričakovati; njemu se nikdar ne pripeti, da bi se moral zanašati samó na mnenje in sodbo drugih; on je sam mož, razumen in veljaven pri vseh tacih podjetjih!

Ko si ogledujemo ilustrovane knjige in sploh dela, ki prinašajo poročila o napredkih tehnike in drugih strok človeške vede, tedaj razumemo vse drugače, jasneje in hitreje posamične načrte, ki nam jih knjiga podaje — s kratka rečeno, slučajev je neštevilno, v katerih se korist risanja kaže očitno in prepričevalno dan za dnevom!

Zato pa je treba risanje tudi gojiti pri učeči se mladini. In to ni nikakor težko! Zanimanje za risanje se kaže pri otroku uže v zorni mladosti. Treba je le to zanimanje podpirati in razširjevati. Ako narišemo detetu s svinčnikom kak priprost predmet s priprostimi črtami, smo gotovi, da bomo imeli najhvaležnejšega gledalca. Kako bistro in živo sledí mlado oko vsaki črti, ki jo dela svinčnik na papir! Veselje za risanje raste od dné do dné in ako ga učitelj pametno in previdno gojí, je vspeh brezdvomen. Naloga šole je v tem oziru prevelicega pomena in odgovornosti. Učitelj mora skrbno paziti, da položi z rednim in stopnjevatim podukom temelj prihodnjemu znanju v risanju. Učenec naj se navadi pravilno opazovati predmete, ceniti njihovo dolžino, širino in globino, njihovo oddaljenost in druga njihova svojstva, ki zanimajo risarja. Natorno nadarjenost treba harmonično razvijati in premišljeno voditi do večjih namenov, s katerimi se peča potem praktično življenje ali pa strokovni pouk. Ljudska šola naj poda svojim gojencem vsaj toliko podlage v risanju, da je pridnemu in prebrisanemu učencu mogoče, tudi samo s pomočjo nadaljevalne šole popolnjevati svoje znanje v risanju in se mu toliko priučiti, kakor ga rabi pozneje v oni obrti, kateri se je posvetil. Obiskujoč nadaljevalno šolo, ima priliko, da zvečer ali pa v praznikih riše doma, ter napreduje na onem temelju, ki ga mu je podala ljudska šola. Kmalu bode začel izdelovati strokovne risarije ter ž njimi dosegel verhunec onega, kar rabi za svoj stan. Tedaj pa lahko brez skrbi stopi med svet; znanje njegovo mu jamči vspešen boj v splošnem trudu za obstanek. Risanje, s katerim je pričel doma in v šoli, obrodilo je obilnega sadu!

Obrtnijske raznoterosti.

Izvoz smole in terpentinovega olja iz Združenih držav. Leta 1891 so izvozili iz Novega Jorka, Charlestona, Savane in Brunswicka v Evropo 1,150.693 barelov smole (jeden barel tehta približno 190 kilogramov) in 235.512 barelov terpentinovega olja. Od te množine so porabile posamične evropske države:

	smole	terpentinovega olja barelov
Velika Britanija	520.298	142 787
Nemčija	255.189	30 216
Nizozemska	146.694	40.489
Ruska	90.859	—
Laška	45.593	3 693
Avstrija	38.181	200
Francoska	—739	—

Sušenje lesa. Sotrudnik lista „Werkstatt“ poroča, da suši hrastov les na nastopni način. Posamične kose postavi navpično ali pa poševno, a tako, da moli oni del, ki je bil pri deblu obrnen proti tlem, navzgor. Lesni sok teče potem navzdol ter se zbira krog lesa kot rujava, tabaku podobna masa. Tako se les baje dokaj hitreje suši, kakor če ga nismo obrnili.

Mazilo za stroje. Francoski mehanik Chardon trdi, da je naj'voljše mazilo za vsa telesa iz kovine, ki so izpostavljena trenju, milni klej, to je raztop kalijevega mila v vodi. Razmerje med milom in vodo se ravna po jakosti trenja. V skrajnem slučaju se vzame jeden del mila in jeden del vode, včasih pa zadostuje samo jeden del mila na 9 delov vode. Taka raztopina baje prekosi najboljša mastna mazila.

Petrolej za kaljenje. Da je petrolej izvrstno sredstvo za kaljenje, smo uže omenjali v tem listu. Posebno ugodne rezultate dobimo, če vzamemo jedno tretjino petroleja in 2 tretjinji vode, ali pa vsacega polovico. Vsled vode se je manj bati, da se petrolej vžge kar se pri samem petroleji rado zgodi.

Velika poraba uteži na Bolgarskem. Bolgarska vlada je uvedla metriško mero in vago, zato pa je postala kupčija z utežmi, vagami in posodami zelo živahna. Decimalne vage dobivajo s Francoskega in Nemškega, boljše kramarske vage iz Avstrije, cenejše s Francoskega in Nemškega. Medene uteži daje Francosko, vlite iz železa pa Francoska in Nemška. Boljša posoda iz pleha prihaja iz Avstrije, slabejša pa s Francoskega. Na tem polji bi si naša industrija mogla priboriti lepo trgovino, ker njeni izdelki so boljši in solidnejši, kakor izdelki iz omenjenih dežel.

Lucerna ali nemška detelja

je posebno velike važnosti za gorkejša kraja, dočim navadna detelja bolje vspeva v mrzlih krajih. Najboljši kraji za lucerno so Ogersko, balkanske dežele, Italija, Španija in Francija. Iz poslednje dežele pride posebno veliko lucernega semena v trgovino.

Navadna detela raste navadno le dve leti, lucerna se pa obdrži na njivi celo 15 do 25 let, ker jej je mraz nevaren le prva leta, ko so korenine še slabe. Lucerna se lahko kosi nekaj tednov poprej nego druga detelja, navadno že v začetku maja in jeseni se tudi dolgo rabi lahko za svežo krmo, navadno do srede oktobra. Raste hitreje nego navadna detelja, kositi se mora precej časa pred cvetjem, ker je sicer pretrda. Navadna detelja se more kositi na leto po 2 ali 3krat, lucerna po štiri ali celo petkrat.

Ker ima lucerna dolge korenine, mora se sejati le na njive, ki imajo globoko prst, katere spodnje plasti